

Білоус Роман Вікторович, начальник відділу Департаменту захисту економіки Національної поліції України

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЇ З ВІДКРИТИХ ДЖЕРЕЛ У ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНІЙ КОРУПЦІЇ

Інформація з відкритих джерел, зокрема засобів масової інформації (газет, журналів, радіо й телебачення, всесвітньої мережі Інтернет), оперативні підрозділи правоохоронних органів можуть використовувати як доповнення до розвідувальної інформації, що надходить іншими каналами.

Як свідчить аналіз практики, найбільш ефективним є використання певних пошукових систем, як-от Google та Yandex, соціальні мережі, месенджери та ін.

Так, звертаючись до пошукових систем Google (<http://google.com>) та Yandex (<https://www.yandex.com>), слід пам'ятати, що вони по-різному видають результати пошуку. Зокрема, Yandex пропонує сторінки та сайти, а Google – загальну кількість посилань. В останньому більше інформації, однак перший ефективніше обробляє російсько- й україномовні запити. Також можна скористатись іншими пошуковими системами, наприклад Rambler, Yahoo, Avaport, але вони не настільки інформативні, як Google та Yandex.

Досить результативним є пошук у Yandex, завдяки якому одночасно можна отримати інформацію про особу з різних соціальних мереж. Для цього над пошуковим рядком треба зайти на вкладку «Ещё» й вибрати «Поиск людей». Google пропонує пошуковий браузер Google social search, який одночасно надає інформацію з Facebook, Twitter, Google+, Instagram, LinkedIn.

Соціальні мережі - невичерпне джерело інформації, тому пошук інформації в такий спосіб є важливим інструментом її збору. Так, можна застосувати особливості відновлення доступу до облікових записів на окремих веб-сайтах для отримання додаткової інформації. Наприклад, якщо відомий номер телефону користувача соціальної мережі (ВКонтакте, Facebook), потрібно ввести до відповідного поля форми відновлення доступу до облікового запису відомий номер телефону й отримати інформацію щодо e-mail особи та зображення з головної сторінки облікового запису.

Зрештою, можливості таких соціальних мереж, як наприклад Facebook, Instagram, можливо застосовувати для пошуку людей, скориставшись додатком, який можна встановити на мобільному пристрої. Так, якщо додаток встановлено на телефоні, у процесі пошуку друзів система пропонує сторінки людей, зареєстрованих у соціальній мережі та наявних у телефонній книжці цього телефону.

Можливостями соціальних мереж також можна скористатися для ідентифікації своїх користувачів через номери мобільних телефонів - необхідно просто ввести номер у пошукове вікно (Facebook).

Моніторинг у режимі реального часу оновлень у соціальних медіа дозволяє правоохоронним органам одержати потрібну інформацію про вчинені або заплановані злочини. Володіння цією інформацією дозволяє встановити осіб, які готують чи вчиняють кримінальні правопорушення, зокрема корупційні злочини та, за можливістю, припинити їх протиправну діяльність.

За допомогою месенджерів (Viber, Telegram, WhatsApp, Hangouts) можна отримати інформацію про особу, однак потрібно знати номер телефону, оскільки саме він зберігається на серверах цих месенджерів після реєстрації.

Якщо необхідно отримати дані про фізичну або юридичну особу, можна скористатись інформаційно-пошуковою системою YouControl (<https://youcontrol.com.ua>). Зазначений сервіс дозволяє здійснювати пошук за кодом ЄДРПОУ; ПІН фізичної особи-підприємця; назвою юридичної особи

Особливе місце в протидії кримінальній корупції доцільно відвести Антикорупційному скорингу «Громадська антикорупційна експертиза результатів державних тендерів в Україні». Це програмний продукт, який аналізує, систематизує загальнодоступну інформацію з відкритих державних реєстрів та виявляє ознаки ймовірного вчинення правопорушень у процесі визначення переможця під час здійснення державних закупівель. Результати аналізу, отримані за допомогою такої антикорупційної системи оцінювання, оприлюднюються на сайті www.acm-ua.org.

За допомогою антикорупційного скорингу відбувається автоматичний розрахунок корупційних ризиків на основі 25 формалізованих критеріїв, які дозволяють дійти висновку щодо наявності корупційної складової під час проведення державних тендерів. Зазначений модуль не виконує аналіз пов'язаності осіб у перебігу тендерних закупівель. Це неможливо з огляду на положення законодавства про персональні дані.

Якщо порівнювати обидва модулі аналітики, слід звернути увагу на те, що система «ProZorro» контролює процедуру проведення державних тендерних закупівель, а «Антикорупційний монітор» здійснює аналіз переможців таких тендерів.

Отже, застосування сучасних технологій здатне мінімізувати витрати часу оперативного персоналу оперативно-розшукових підрозділів на вирішення поставлених завдань та значно підвищити якість їх інформаційно-пошукової діяльності.